

Remissvar "Hyggesfritt skogsbruk"

Diarienummer 2020/3733

Stora Enso har tagit del av ovanstående remiss och lämnar härmed följande synpunkter.

Stora Enso är en ledande global leverantör av förnybara lösningar inom förpackningar, biomaterial, träprodukter och papper och med detta en del av bioekonomin. Vi har cirka 26 000 medarbetare i över 30 länder och våra aktier är noterade på Nasdaq Helsinki (STEAV, STERV) och Nasdaq Stockholm (STE A, STE R).

Våra fiberbaserade material är förnybara, återvinningsbara och fossilfria. Våra lösningar erbjuder koldioxidsnåla alternativ till produkter baserade på icke förnybara resurser. Vi menar att allt som tillverkas av fossilbaserade material i dag kan tillverkas av träd imorgon.

Stora Enso Skog tillhör den nya skogsdivisionen, som startade sin verksamhet i början av 2020. Den inkluderar alla Stora Ensos skogstillgångar i Sverige samt 41 procent av Tornator som har merparten av sina skogstillgångar i Finland. Divisionen inkluderar virkesförsörjningen i Finland, Sverige, Ryssland och Baltikum. Våra fokusområden är hållbart skogsbruk, konkurrenskraftig virkesförsörjning till Stora Ensos bruk och sågverk samt innovation. För en stor aktör inom bioekonomin som Stora Enso är tillgången till virke avgörande. Idag är Stora Enso en av världens största privata skogsägare.

Generella synpunkter

Rapporten återger i huvudsak de aspekter som är relevanta i samband med diskussioner kring hyggesfritt. Det är bra att man återger den variation i synsätt på hyggesfritt som finns och att man är öppen med den förväntan som vissa intressentgrupper har. Rapporten beskriver dessutom att hyggesfritt brukande kan innebära avsteg från det som är mest effektivt ur ett virkesproduktionsperspektiv, vilket är den enskilt viktigaste orsaken till att trakthyggesbruket fortsatt är det ojämförligt vanligaste sättet att bruka skogen på.

Rapporten tar tydligt upp bakgrunden till behovet av definition av begreppet hyggesfritt, nämligen den skogspolitiska ambitionen att få ett mer mångfacetterat och varierat skogsbruk, inklusive variation i skogsskötselmetoder. Undantaget detta finns idag inget i varken lagstiftning eller inom certifieringssystemen som tvingar en markägare att bedriva hyggesfritt skogsbruk. I och med det blir definitionen mindre dramatisk och kommer mer att handla om att man säkerställer att begreppet uppfattas på samma sätt, till skillnad från den situation som man i rapporten beskriver idag, där stor variation finns i vad man lägger i begreppet.

Med detta som bakgrund förutsätter Stora Enso Skog (SES) att om lagstiftningen förändras i den riktning att det med lagen som stöd är möjligt att kräva hyggesfritt skogsbruk i en eller flera situationer så måste det ges tillfälle att ompröva definitionen.

Definition av hyggesfritt

Definitionen i sig är ok, undantaget att den är avgränsad till produktionsmark (se avsnitt nedan).

I den efterföljande texten beskrivs att betydelsen av meningen "att marken alltid är trädbevuxen" innebär att "Markägaren har en intention att långsiktigt bruka skogen hyggesfritt". För att det ska vara möjligt att förhålla sig till markägarens intentioner måste dessa uttalas och dokumenteras i någon form av deklaration eller förbindelse (kommenteras i 5.1.2).

SES anser att denna del av definitionen/förklaringen är onödig och att definitionen helt ska vila på mätbara parametrar. Om ett visst bestånd uppfyller definitionen (inkl. den andra förklarande punkten om 10 meter höga träd och täthet över §5-kurvan) är det upp till markägaren att välja om hyggesfritt är ett aktuellt alternativ eller inte.

Med detta följer även att det blir oviktigt att resonera i termer av när man ev. börjat bedriva hyggesfritt (5.1.6). Om detta är av betydelse för myndigheten för att visa att en ökande areal sköts med alternativa metoder, bör man söka alternativa sätt att göra det på.

Luckors storlek vid alternativet luckhuggning (5.1.4)

Rapporten resonerar kring komplexiteten med att definiera vad som är en lucka (som en komponent vid åtgärden Luckhuggning). Flera olika aspekter lyfts fram: Vegetation på ytan, om angränsande bestånd är ett hygge eller inte, trädhöjd i beståndet samt luckans geometriska figur (långsmalt vs cirkulärt). Även ev. förekomst av lämnade träd i själva luckan kommer påverka upplevelsen, vilket dock inte nämns.

En skarp gräns, oavsett vilken, kommer leda till problem då luckan ofrivilligt utökas i storlek till följd av vindfällning, vilket kommenteras i 5.1.7. Det vore olyckligt om en fast arealgräns diskvalificerade bestånd som i allt övrigt uppfyller kraven för hyggesfritt brukande, som en följd av vindfällning, insektsangrepp eller andra skador.

Eftersom rekreations- och upplevelseaspekten är bland de starkaste skälen till att bedriva hyggesfritt skogsbruk är det viktigt att komma ihåg de delar av upplevelsen som faktiskt förutsätter öppenhet och siktdjup. Här bör möjligheten till vyer och utsikt nämnas, tillsammans med den ökade trygghetskänslan som många upplever i en mindre slutna skog. Detta talar för en större flexibilitet vid utformning av enskilda luckor och åtgärden i sin helhet.

Sammantaget anser SES att det inte bör finnas en skarp gräns för när en lucka övergår till att bli ett hygge. Viktigare är att beskogningen totalt i det luckhuggna beståndet motsvarar de beskrivna kraven. Det kan vara ok att ha 0,25 ha som någon form av utgångspunkt. Luckor måste dock kunna göras större i situationer där upplevelsen av "hyggesfrihet" kan bibehållas och kan i andra situationer behöva begränsas till att vara mindre än 0,25 ha.

Definition av hygge

Det bör tydliggöras om myndigheten även i andra sammanhang avser att tillämpa den föreslagna definitionen av hygge.

Hyggesdefinitionen skiljer sig mot etablerade synsätt på vad som är att betrakta som minsta arealen för ett bestånd, där 0,5 ha är det vanligast förekommande. Definitionen kan leda till otydlighet om huruvida

återbesogningsplikt råder efter avverkning på små objekt, vilket den inte gör (enl. 5.1.8). En fortsättning på detta resonemang är risk för sammanblandning när anmälningsplikt för föryngringsavverkning råder (0,5 ha) ökar.

SES anser sammantaget att definitionen av hygge inte behövs. Definition och förklaring av hyggesfritt beskriver indirekt vad som är att betrakta som hyggen och på så sätt blir definitionen onödig: Hyggen är slutavverkade ytor på skogsmark som inte är att betrakta som luckor!

Undantag från 5§ (beskrivs i 4.1)

Undantagen är mycket viktiga och ger större förutsättningar att lyckas med att etablera en naturlig föryngring. SES vill dock se en lägre trädhöjdsgräns för när ny lucka får tas upp. Samma gräns bör tillämpas vid avveckling av skärmträd, i synnerhet som krav finns på att lämna 25 skärmträd per hektar vid avveckling av skärmen.

Det är mer logiskt att välja en etablerade gräns och då förslagsvis huggningsklassgränsen mellan R1 och R2 vid 1,3 meter. Skillnaden i upplevelse mellan 1,3 och 2,5 meter motiverar inte den begränsning som den högre gränsen innebär, särskilt inte på svagare marker, då detta kan motsvara upp mot 10 år längre "generationsväxlingsperiod".

I avsnitt 5.1.5 nämns att de 25 skärmträden kan avverkas i ett senare skede, t.ex. i samband med gallring, eller mer precist när föryngringen nått en medelhöjd på 10 meter. Detta förtydligande är av så stor betydelse att det bör lyftas fram och bli en del av undantagen från 5§-kurvans täthetskrav, som återges i avsnitt 4.1.

Hyggesfritt bara möjligt att nyttja på produktionsklassad skog (5.1.1.)

SES stöder tanken och ambitionen att skapa en definition som kan tillämpas på all produktiv skogsmark och beklagar att man övergett den tanken. Det är för oss självklart att hyggesfria metoder kan och ska nyttjas även i NS-klassade bestånd. Vi betraktar definitionen av hyggesfritt som en form av "tröskelnivå" som ska uppnås för att man ska kunna hävda att hyggesfritt tillämpas. Det finns inget i definitionen som säger att man inte kan göra färre luckor, tätare skärmar, lämna fler träd för evigt i den överhållna skärmen m.m.

En förutsättning för "hyggesfritt" i NS-klassade områden är dock att åtgärden/åtgärderna utformas på ett sådant sätt att det är förenligt med målet för det enskilda beståndet. Detta är en självklarhet!

Det är en helt annan sak att hyggesfritt enligt "tröskelnivå" inte är tillåtet av FSC inom frivilligt avsatta områden, vilket inte framgår tydligt av beskrivningen av hyggesfritt inom FSC (avsnitt 5.3).

Ett konkret exempel på när detta förhållningssätt blir märkligt: SES uppfattar att möjligheten att genom hyggesfria metoder vidmakthålla skoglig kontinuitet har varit en viktig aspekt bakom förslaget till definition. De olika delarna med begränsning av luckors storlek, mängden träd som ska finnas kvar efter skärmföryngring är delvis lagda för att kontinuiteten inte ska brytas. Dessa begränsningar behöver nödvändigtvis inte vara de samma i ett läge där hyggesfritt inte är tillämpligt i Naturvårdsklassad (NS) skog.

Hyggesfritt och naturvård (5.2.2)

SES delar uppfattning att hyggesfritt inte per automatik behöver betyda en ökad eller förbättrad hänsyn till miljön/naturvärden. Det är viktigt att detta lyfts fram, då det är en del av den bild och förväntan på hyggesfritt som ofta framförs.

Jämförelser med andra länder (5.4)

Jämförelsen är inte ointressant, men SES anser att det är svårt att korrekt återge andra länders syn på/tillämpning av hyggesfritt och luckors storlek, då detta måste ses i ett sammanhang som inte i tillräcklig utsträckning går att återge i en rapport som den här. Risker är att man baserar förslaget på tillämpning i andra länder där lagstiftning, andra förutsättningar, sammanhang och tradition ser helt annorlunda ut.

Hyggesfritt och markpåverkan (5.1.5)

Att markskador påverkar intrycket av en skogsavverkning negativt är odiskutabelt. Markskador är i alla dess former oönskade och SES jobbar långsiktigt och målmedvetet med att undvika markpåverkan i allmänhet och körskador som ger negativa effekter på värdefulla miljöer i synnerhet. Detta är lika viktigt i trakthyggesbruket. Att hävda att det är särskilt viktigt i hyggesfritt skogsbruk sänder signalen att det är mindre viktigt i trakthyggesbruk, vilket blir helt fel.

Ska markskadeaspekten finnas med i rapporten bör även avigsidorna med hyggesfritt skogsbruk beskrivas: Avverkningarna sprids ut vid flera tillfällen i samma objekt och risken att man befinner sig i objektet vid ogynnsamma förhållanden ökar. Tillgången på ris att använda som underlag att köra på minskar, eftersom uttaget per hektar blir lägre. Detta kan sammantaget ge en ökad risk för markskador i samband med hyggesfritt skogsbruk.

För Stora Enso

Robert Berg, Skogsskötselspecialist, Stora Enso Skog